Kazimierz Wóycicki (1898-1944)

Kazimierz Wóycicki urodził się 14 października 1898 r. w Warszawie. W 1915 roku ukończył prywatne gimnazjum realne M. Rychłowskiego i rozpoczął studia na Wydziale Inżynierii Wodnej PW. W latach 1918-1920 służył ochotniczo w 7 p. ułanów WP w Zamościu i jako starszy ułan brał udział w wojnie polsko-sowieckiej. Choroba na tyfus plamisty stała się powodem zwolnienia ze służby. Po wznowieniu studiów w 1922 roku uzyskał dyplom inżyniera hydrotechnika sekcji melioracyjnej a w 1929 sekcji budownictwa wodnego.

Pracę na Politechnice Warszawskiej rozpoczął w 1921 roku. Początkowo na stanowisku starszego asystenta w Katedrze Budownictwa Wodnego II kierowanej przez Mieczysława Rybczyńskiego, następnie jako adiunkt w prowadzonej przez Karola Pomianowskiego Katedrze Budownictwa Wodnego. Brak laboratorium wodnego w Polsce wpłynął na decyzję Kazimierza Wóycickiego o wyjeździe do Zurychu, gdzie na podstawie pracy „Odskok, walec wodny i wpływ spod zasuwy", w 1931 roku uzyskał stopień doktora nauk technicznych tamtejszej Politechniki. Rok później na Politechnice Warszawskiej obronił rozprawę habilitacyjną poświęconą wpływowi opadów z poprzedzających lat na odpływy kilku charakterystycznych rzek w Polsce. Powierzono mu wówczas nauczanie hydrologii. W 1937 roku otrzymał nominację na profesora nadzwyczajnego PW oraz objął wykłady z regulacji rzek, następnie z wodociągów i kanalizacji. Kazimierz Wóycicki był więc jednym z pierwszych, nielicznych wówczas profesorów PW rekrutujących się z jej absolwentów. Poza obowiązkami profesorskimi, od 1937 roku do wybuchu wojny prowadził wykłady z budownictwa wodnego w wojskowej Wyższej Szkole Inżynierii.

W zakresie praktyki inżynierskiej, już w latach 1921-1922 pracował przy rozbudowie portu Czerniakowskiego na Wiśle. Następnie uczestniczył w opracowaniu projektu zapory, zbiornika i siłowni wodnej w Rożnowie, który został wykonany w związku z ubieganiem się firmy Harriman o koncesję na elektryfikację południowej części kraju. Współprojektował zaporę i siłownię wodną w Koronowie, oraz nowoczesne wodociągi i kanalizacje w Gdyni, Otwocku, Łowiczu i Sochaczewie. Podczas okupacji przyczynił się do odbudowania i uruchomienia urządzeń Laboratorium Wodnego PW. Prowadził w nim badania przelewów burzowych dla Warszawy, przelewów dla zapór wodnych na rzece Sole w Porąbce, na Dunajcu w Rożnowie i na Brdzie w Koronowie. Prace te miały charakter dydaktyczno-naukowy.

„W czasie okupacji był czynny Zakład Budownictwa Wodnego w podziemiach Gmachu Głównego Politechniki (…). Dwaj profesorowie siedzieli z prawej strony przy stołach ustawionych pod ścianą. Siedzieli blisko siebie choć przedzielało ich całe pokolenie. Karol Pomianowski zbliżał się do siedemdziesiątki – drobny, zasuszony, wolno poruszający się Ormianin. Był przeciwieństwem swego dawnego asystenta, później kolegi i przyjaciela. Wóycicki w sile wieku (…). Kręcił się na krześle jakby hamował wrodzoną żywiołowość i zmuszał się do czytania. Czytał jednak z widocznym zainteresowaniem, żując kawałek suchara (…). Nigdy jednak nie mogli skoncentrować się dłużej na przedmiocie. Pasja wewnętrzna mąciła im uwagę. Co chwila któryś z nich rzucał jakieś zdanie (…). Niezapomniany był ten nastrój w Zakładzie Wodnym, przesycony spokojem, jakąś siłą wewnętrzną i stabilnością – wówczas, gdy wszystko się chwiało. Egzamin z hydrauliki zdawało się w mieszkaniu Wóycickiego przy ul. Wspólnej 16. Okno gabinetu wychodziło na ogród. Na lewo stały półki biblioteczne z książkami, gdzie technika walczyła o lepsze z historią wojskowości. Centralne miejsce zajmowała „Księgo jazdy polskiej", bo i cóż było stosowniejszego doczytania dla z 7 Pułku ułana…".[1]

W latach 1937-1939 był rzeczoznawcą i członkiem Rady Technicznej przy ministrze komunikacji, a także biegłym sądowym. W okresie tym uczestniczył również w pracach społecznych Stowarzyszenia Techników. Z ramienia Stowarzyszenia Inżynierów Wodnych brał udział w przygotowywaniu rozwiązań dla gospodarki wodnej w powojennej Polsce.

Zarówno laboratorium jak wiele prac naukowych profesora uległy zniszczeniu podczas Powstania Warszawskiego. On sam zginął 9 IX 1944 r. w Warszawie na podwórzu domu przy ul. Wspólnej 16, gdzie przez całe życie mieszkał.

„Profesorem, który rzeczywiście szedł na całego, był prof. Wóycicki od wodociągów i kanalizacji. W suterenie Gmachu Głównego urządzał wykłady i egzaminy uzupełniające. Od razu mówił: „zdał pan na poziom przedwojenny" albo „nie zdał pan, musi pan egzamin uzupełnić terminy są takie czy takie". Czasem mówił, że

---

[1] Czapski M., *Wydział Inżynierii Politechniki Warszawskiej w czasie niemieckiej okupacji* [w:] *Politechnika Warszawska 1939-1945 : wspomnienia pracowników i studentów. T. 2.* Warszawa, 2010, s. 165-166

nie ma po co do niego przychodzić wcześniej jak za pół roku, bo delikwent jest za słaby. Prof. Wóycicki gromadził nas u siebie po kilku na tych uzupełniających wykładach. Był tak odważny, że w ogóle nie liczył się z tym, że żyje w okupowanym kraju. Mówił: „Proszę podać innym, ko sobie życzy, jak chce mieć zaliczone na poziom przedwojenny, to są konsultacje”.[2]

Oprac. Elżbieta Owczarczyk

Bibliografia:

1. Czapski Michał, *Wydział Inżynierii Politechniki Warszawskiej w czasie niemieckiej okupacji* [w:] *Politechnika Warszawska 1939-1945 : wspomnienia pracowników i studentów. T. 2.* Warszawa, 2010
2. Krzywicki Czesław, *Inżynieria* [w:] *Politechnika Warszawska 1939-1945 : wspomnienia pracowników i studentów. T. 1*. Warszawa, 1990
3. Kalabiński Bolesław (red.), *50 lat Wydziałów Inżynierii Budowlanej, Inżynierii Sanitarnej i Wodnej, Komunikacji, Geodezji i Kartografii Politechniki Warszawskiej: 1915-1665 : materiały do historii*, [s.n.], 1965
4. Kempa-Englert Teresa, *Kazimierz Wóycicki (1898-1944)* [w:] *Sylwetki profesorów politechniki Warszawskiej*, [dostęp z dnia 17.08.2015, http://bcpw.bg.pw.edu.pl/dlibra/docmetadata?id=912]
5. Grochulski Janusz, *Wóycicki Kazimierz Tadeusz (1898-1944)* [w:] *Słownik biograficzny techników polskich*, z. 6, Warszawa, 1995

[2] Krzywicki Cz., *Inżynieria* [w:] *Politechnika Warszawska 1939-1945 : wspomnienia pracowników i studentów. T. 1*. Warszawa, 1990, s. 250